

Demensförbundet

demens forum

EU-valet 2024:

*Demensförbundet och Alzheimer
Europe sätter press på politikerna*

#DementiaNeedsEU

"Därför skrotar vi förslaget till en ny äldreomsorgslag" – Anna Tenje **SIDAN 6**

Demensvård eller vanvård i Dalarna **SIDAN 10**

demens forum

1
2024

INNEHÅLL

ORDFÖRANDEN HAR ORDET	3
KJELLS SPALT	4
KOLLA IN DEMENSFÖRBUNDETS YOUTUBE FILMER ...	5
"DÄRFÖR SKROTAR VI FÖRSLAGET TILL EN NY ÄLDREOMSORGSLAG" – ANNA TENJE	6
KÖPINGSMODELLEN HÖJER KUNSKAPSNIVÅN.....	8
DEMENSVÅRD ELLER VANVÅRD I DALARNA	10
AI SKA FÖRUTSE DEMENSSJUKDOM	12
ALZHEIMERMEDICIN KAN MINSKA RISKEN ATT DÖ HOS PERSONER MED TIDIGARE HJÄRTINFARKT.	13
VAD PÅVERKAR HÄLSAN OCH LIVSKVALITETEN PÅ SÄBO?	14
VÅRA FÖRENINGAR	16
INFÖR EN KOGNITIV GRÄDDFIL PÅ AKUTEN.....	19
DEMENSFÖRBUNDET OCH ALZHEIMER EUROPE SÄTTER PRESS PÅ POLITIKERNA	21
KORSORD.....	23

Förslaget på en särskild äldreomsorgslag skrotades av regeringen före jul, efter kritik från bland annat Demensförbundet. Sveriges äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje förklarar vad som händer nu och hur regeringen vill utveckla demensarbetet och stödet till sjuka och anhöriga.

Köping kommuns kognitionsteam har startat något som blivit känt som Köpingsmodellen. Här får all personal som på något sätt arbetar med demenssjuka i kommunen utbildning vid två tillfällen.

De sjukaste äldre ska få komma in i ett "kognitivt rum" på akuten och undersökas omgående. Det var budskapet från Demensförbundets ordförande Liselotte Björk och Karin Sparring Björkstén från Svensk förening för äldrepsykiatri under en välbesökt föreläsning på Akutsjuk-sköterskedagarna i Stockholm i februari.

ANSVARIG UTGIVARE: Liselotte Björk, ordförande

REDAKTÖR: Linda Lundberg

UPPLAGA: 13,500 ex.

GRAFISK FORMGIVNING OCH TRYCK:

Bergström & Sund

Bywind

Februari 2024

ISSN 1100-9055

ANNONSER: Skickas till Demensförbundets redaktör,
info@demensforbundet.se

DU SOM VILL SKRIVA I DEMENSFORUM:

Skicka ditt manus till Demensförbundet helst som bifogad fil med e-post. Skicka gärna med foton eller illustrationer till din artikel. Vi förbehåller oss rätten att redigera insända artiklar. Citera gärna men ange alltid källan! Mottagna bidrag publiceras i mån av utrymme. Adress, se sista sidan.

MANUSSTOPP FÖR NÄSTA NUMMER ÄR: 15 april 2024

NÄSTA DEMENSFORUM UTKOMMER: Vecka 20, 2024

Ett liv med demens har också ett värde

Det är roligt att ta del av medias rapportering nuförtiden. Åtminstone när det gäller demensforskningen och den positiva utvecklingen av nya läkemedel mot alzheimer – en glad och uppmuntrande läsning i kontrast till allt annat elände som händer just nu i världen.

Stora framsteg görs inom forskningen, vi väntar på godkännande av läkemedel i Europa och därefter Sverige. Det kommer nya sätt att enklare och tidigt kunna ställa diagnos. Forskare kan mer och mer förstå vad som sker i hjärnan vid olika demenssjukdomar.

I mina samtal med personer som har alzheimer finns stora förhoppningar, men också farhågor om man kommer kunna få ta del av behandlingen. Frågorna är många:

Hur villiga är de som bestämmer inom vården att satsa på mig, om medicinen inte "botar" utan bara förlänger tiden jag har kvar? Värdesätter man mitt liv med en demenssjukdom lika mycket som friska människors liv? Förstår de att jag och mina anhöriga också kan känna glädje trots sjukdomen och vill leva ett bra liv så länge som möjligt?

Oron är dessvärre befogad. Att göra livet lättare för sjuka och anhöriga har sällan varit någon prioriterad fråga bland politiker och beslutsfattare. Den slutsatsen är lätt att dra när man läser rapporten "Kostnadsanalys av anhörigomsorg" från NKA (Nationellt kunskapscentrum anhöriga). Rapporten ger en skrämmande bild av hur lite samhället faktiskt bidrar till den så kallade informella vården som sköts av anhöriga i hemmet.

Enligt rapporten skulle det kosta 194 miljarder om de insatser som anhöriga gör för närstående skulle utföras av personer med en motsvarande undersköterskelön. Även om Sverige skulle ha råd att anställa, vilket vi inte har, så finns inte de personerna!

Detta skapar frustration och missnöje. Många anhöriga jag träffar är arga och upplever att ingen lyssnar på dem.

Här har vi inom Demensförbundet en viktig uppgift att påverka och upplysa om vad det innebär att leva med en demenssjukdom och vara anhörig. Det är bra och viktigt att vi är en part att räkna med för beslutsfattare, vi bjuds in och bjuder in oss.

För det saknas ju inte lösningar och goda exempel! Vi behöver bara omsätta all kunskap, verktyg med olika register, strategier och policydokument i praktiken. Det är först då vi gör skillnad och skapar nytta för den enskilda människan.

Ingen person med demenssjukdom eller anhörig har nytta av ett fint skrivet dokument oavsett om det är en nationell strategi eller en genomförandeplan om den inte läses och används i mötet med personen!

Det måste givetvis också få konsekvenser för en kommun eller utförare som inte följer riktlinjer eller håller vad man lovar. Så är det sällan idag. Här behövs lagstiftning och tydliga regler att följa! Små kommuner med mindre resurser behöver hitta modeller för samverkan med andra kommuner för att uppnå målet om en jämlik vård för alla medborgare.

I en tid där mycket i vårt samhälle stramas åt är det så lätt att de "svaga" grupperna kommer längst ner i prioritet, därför är det av största vikt av Demensförbundet och lokalföreningarna fortsätter sitt arbete.

Du som är medlem gör att vi blir starka i vårt påverkansarbete, ju fler vi är ju starkare röst blir vi.

Liselotte Björk,
ordförande i
Demensförbundet.

Det kommer nya sätt att enklare och tidigt kunna ställa diagnos. Forskare kan mer och mer förstå vad som sker i hjärnan vid olika demenssjukdomar."

Våga mer än du törs!

Efter ett av mina många besök på Huddinge Sjukhus, går jag förbi St. Botvids kyrkogård, lite låg i sinnet. Det är som om jag har "backat hem", tappat tron på mig själv och inte har samma självförtroende som innan jag fick min diagnos. I slutningen ner mot Albysjön, svänger jag höger in på den bekanta stigen som leder upp mot toppen av berget och efter några minuters vandring möter mig en fantastisk utsikt över sjön.

Högst upp, nästan vid kanten av berget, står jag nu med den vidunderliga utsikten framför mig och femtio meters stup under mina fötter. Jag sätter mig i blåbärriset med ryggen mot en liten tall och tar av mig både skor och strumpor. Riset känns skönt mot mina nakna fötter, jag blundar och låter mig smekas av den ljumma vinden och av värmen från solskenet. Hör fågelkvitter, lite rasslande när vinden suger i de små tallkvistarna och minnena kommer tillbaka...*det var varmt även då... Anders går först och leder "teamet". Trygg och säker klättrar han upp till en avsats kanske 20 meter upp där han säkrar fast sig, ropar "säkring klar". Med viss nervositet börjar jag klättra. Jag hinner inte långt innan jag möts av ett utsteg mellan två avsatser med 10 meter fri fallhöjd ner till marken. Jag tittar ner och jag känner hur jag börjar tappa lite av mitt mod, lite av min tro på mig själv. Svetten börjar kännas i händerna, jag tvekar, känner mig oförmögen...Anders ropar uppfifrån, "du har ett bra grepp lite högre upp...du måste lita på att du klarar det... våga mer än du törs, jag håller dig!". Ok, jag måste försöka tänker jag...segar mig uppåt igen, håller greppet med min svettiga hand, lyfter högerfoten ut över "avgrunden" till en liten klippkant, provar att förflytta tyngden från min vänstra fot till min högra samtidigt som jag följer Anders instruktion och tar tag om greppet högre upp. Känner att greppet håller. På darrande ben flyttar jag sakta över tyngden till högerfoten och på något sätt hamnar jag i balans på den andra avsatsen. "Wow, det gick!". Spänningen släpper i hela kroppen och jag känner hur jag blir lättad, stolt och hur min självkänsla och mitt självförtroende växer. Jag fortsätter upp mot avsatsen där Anders sitter. Han möter mig med ett leende och säger "bra vågat Kjelle..."*

Nu är jag här, på samma berg som för mer än 40 år sedan, med den varma eftermiddagssolen och den ljumma vinden smekande mitt ansikte. Känner en sådan tacksamhet till Anders för att han visade mig att jag ibland faktiskt kan mer än jag törs... Plötsligt hör jag mig själv säga högt! "Fan Kjelle, där har vi det! Där har vi det verkligen!" Jag som nyss, när jag lämnade sjukhuset, kände mig låg och med en brist på självförtroende, känner nu en ny energi. Det där steget, som Anders fick mig att ta, vad skulle det motsvara idag? Jag ställer frågan högt till mig själv, vet egentligen svaret men behöver bekräftelse och kroppen svarar direkt. Det kommer från benen, magen och huvudet, det är något som bara måste ut. Jag reser mig snabbt upp och går fram till bergskanten medan det växer sig allt

starkare i bröstet. Jag öppnar munnen och skriker allt jag orkar, "AAAH...JA, JAG HAR ALZHEIMER..."

Orden, fyllda av frustration och av rädsla seglar ut över nejden och försvinner sakta bort... Jag tar ett nytt djupt andetag och skriker igen,

...OCH JA, JAG VILL FORTSÄTTA LEVA!"

Det känns sååå skönt att ha fått ut det ur kroppen. Jag känner ingen skam och ingen skuld. Jag känner mer en stolthet, över att ha vågat erkänna för mig själv och att nu också ha berättat för världen att jag har alzheimer! Att jag vågade ta steget!

Plötsligt hör jag något bakom mig. En oro och en känsla av att ha blivit påkommen med något förbjudet får min puls att rusa. Jag vänder mig snabbt om för att se vad eller vem det är...

Jag slappnar av och ler, förstår att han har sett hela förloppet. Det är Tomás min följeslagare sedan jag fick diagnosen. Tomás, som bara pratar spanska, har ingen kropp och syns inte direkt, varken för mig eller för någon annan, men på något sätt finns han där ändå, för mig... och han stödjer mig helt i min hantering av min diagnos. Tomás är lite annorlunda än mig i sitt sätt att vara, mera "på". Det är liksom hans grundkaraktär och han står helt bakom mig i att "våga mer än jag törs". Med en blinkning säger han på spanska "Kjell, dags att bli modigare, dags att börja träna på att våga mer än du törs!"

På riktigt! Vamonos!"

Med förvissningen och tryggheten om att jag är på rätt väg, vandrar vi sakta vidare i solskenet. ■

OM FÖRFATTAREN

Namn: Kjell Ehn.

Ålder: Föddes 1960.

Bor: Nyköping.

Familj: Frun Eva och två vuxna barn.

Aktuell: Bland annat som krönikör här i Demensforum. Fick 2021 en Alzheimers diagnos.

Kolla in Demensförbundets YouTube filmer – en guldgruva för dig som vill veta mer om olika ämnen kring demenssjukdom

TEXT: ANDERS POST

På Demensförbundets YouTube kanal finns ett 30-tal filmer och webinar som tar upp olika teman som rör livet med demens och fakta om demenssjukdomar. Här följer några exempel.

Yngve Gustafson som är professor i geriatrik tar upp vanligaste orsakerna till BPSD (Beteendemässiga störningar och psykiska symtom vid demens).

Lena Kilander är överläkare och professor i geriatrik vid Uppsala universitet. Hon tar i flera filmer upp frontallobsdemens, behandling och omvårdnad.

Elisabeth Londos, överläkare och professor vid minneskliniken, Skånes universitetssjukhus gör en fördjupning kring Lewy body demens.

Demensförbundets ordförande Liselotte Björk talar om "att nå samförstånd när vi inte har samma verklighet".

Vi har även tre intervjuer med närstående, som berättar om anhörigas behov och situation.

Webbinar om kommunikation vid demenssjukdom, samt ett om framtidsfullmakt och bankärenden.

Prenumerera gärna, så håller du dig uppdaterad på nya filmer som läggs ut. ■

Gå in på:

<https://www.youtube.com/@DemensforbundetOfficiell>

Demensförbundet Officiell
@DemensforbundetOfficiell · 805 prenumeranter · 33 videor
Demensförbundet är den största organisationen i Sverige som arbetar för att förbättra förh... >

Prenumerera

Hem Videor Shorts Community

Kommunikation vid demenssjukdom
3 935 visningar 29 maj 2023

Vad kan vi göra för att underlätta kommunikation och öka möjligheten till positiv gemenskap?

I det här webinariet vill vi ge dig:

- Kunskap om vad förändringar i kognitionen kan innebära för personen
- Konkreta tips för ökad möjlighet till bra stunder tillsammans

Videor ▶ Spela upp alla

- Webbinar: Kommunikation vid demenssjukdom
54 visningar · för 11 dagar sedan
- Webinar om bankärenden och framtidsfullmakt
164 visningar · för 11 dagar sedan
Undertexter
- Webinar Att nå samförstånd när vi inte har samma...
337 visningar · för 1 månad sedan
Undertexter
- Alzheimerdagen ge en gåva
222 visningar · för 5 månader sedan
- Kommunikation vid demenssjukdom
3 776 visningar · för 8 månader sedan
Undertexter
- Visning Alzheimerguiden och Demenslotsen
751 visningar · för 9 månader sedan

Anna Tenje, Sveriges äldre- och socialförsäkringsminister:
*”Därför skrotar vi förslaget till
en ny äldreomsorgslag”*

Förslaget på en särskild äldreomsorgslag skrotades av regeringen före jul, efter kritik från bland annat Demensförbundet som efterlyser satsningar som gör det möjligt att uppfylla nuvarande lagkrav och erbjuda en jämlik vård i hela landet. Sveriges äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje förklarar vad som händer nu och hur regeringen vill utveckla demensarbetet och stödet till sjuka och anhöriga.

TEXT: MARTIN KÅLLSTRÖM | FOTO: KRISTIAN POHL AB/REGERINGSKANSLIET

– Demens kan inte botas, än, men det kan motas. Forskningen går fort framåt, inte minst när det gäller förebyggande insatser. Därför måste det främjande och förebyggande arbetet vara i fokus. Med dessa satsningar fortsätter vi att prioritera åtgärder mot en av våra stora folksjukdomar”, skriver Sveriges äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje i ett pressmeddelande den 31 januari.

Regeringens satsning Äldreomsorgslyftet, som syftar till att stärka kompetensen inom äldreomsorgen genom att utbilda personalen, ska användas för specialistutbildningar med inriktning mot bland annat demens.

Tanken är att Äldreomsorgslyftet också ska användas inom den kommunala vuxenutbildningen för exempelvis kurser om demenssjukdomar. I budgetpropositionen för 2024 föreslog regeringen att förlänga satsningen med tre år och under 2024 omfattar den totalt 1,7 miljarder kronor.

Varför valde regeringen att inte gå vidare med förslaget om en ny äldreomsorgslag?

– Jag vill inte ha en särlagstiftning där äldre riskerar att falla mellan stolarna. Regeringen har tagit till sig av remissinstansernas kritik som bland annat lyfter stora risker med gränsdragningsproblematik och oklarheter till följd av en särskild äldreomsorgslag, svarar Anna Tenje i en intervju med Demensforum.

Kommer alla delar av förslaget till äldreomsorgslagen att återfinnas i den nya socialtjänstlagen?

– Regeringen arbetar hårt för att stärka äldreomsorgen på flera sätt, bland annat genom en ny, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänstlag som planeras presenteras i år. Förslagen bereds fortfarande, så vi får återkomma i ett senare skede med vad som tas vidare. Men det är också viktigt att ha i åtanke att inte bara socialtjänstlagen berördes i de förslagen som fanns i utredning, utan också hälso- och sjukvårdslagen. Även där fortsätter förslagen att beredas även efter att arbetet med en särskild lag avslutats, säger Anna Tenje.

Hon poängterar:

– Vi får inte stirra oss blinda på specifika paragrafer och enskilda lagtexter. En enskild lag kommer inte lösa de utmaningar som äldreomsorgen står inför. Jag är intresserad av att stärka svensk äldreomsorg – på flera plan. Det arbetet är mycket mer omfattande än en enskild utrednings förslag.

Vilka plan av äldreomsorgen pratar vi om?

– Regeringen gör ett stort arbete i flera delar. Bland annat har vi tillsatt utredningar om språkrav, om anhörigstöd och om stärkt medicinsk kompetens i kommunerna. Det är arbete som kommer komma alla äldre till del, och som kommer göra skillnad i praktiken. Vi stöttar också införandet av välfärdsteknik, med stöd till SKR för implementering och med en ny lag som underlättar införandet.

Om vi tittar specifikt på demensområdet, vad vill ni göra där?

– Här finns det så mycket att göra eftersom framstegen sker så snabbt. I början av februari presenterade jag en satsning på att stötta flera aktörer inom fältet för att ta vara på och sprida kunskap om demenssjukdomar till de

som fått en diagnos, till anhöriga och till medarbetare. Det vill säga till dem där det gör skillnad på riktigt. Därför fick Svenskt Demenscentrum, Nationellt kompetenscentrum anhöriga och SveDem och BPSD-registret totalt 17 miljoner kronor för att stärka sitt arbete i år.

Hur går arbetet med att ta fram en ny demensstrategi?

– Det är ett arbete jag ser fram emot, för det händer så mycket här. Nu ska strategin inte bara handla om omsorg, utan även hälso- och sjukvård och inte minst främjande och förebyggande åtgärder, som kommer vara väldigt viktiga.

En viktig fråga för Demensförbundet är trygg och jämlik vård i hela landet. Hur kommer detta att märkas i den nya socialtjänstlagen?

– Vi kommer i sedvanlig ordning återkomma med exakt hur lagen utformas i ett senare skede och jag kan inte ge detaljerna idag, men det kommer bland annat handla om att socialtjänsten ska arbeta mer förebyggande och mer kunskapsbaserat, vilket kan stärka jämlikheten och öka kvaliteten i hela landet. Men det händer alltså väldigt mycket på äldreomsorgens område. Den nya socialtjänstlagen är endast en del i det.

Demensförbundet har påtalat att det borde vara obligatorisk att begära utdrag ur belastningsregister vid anställning av personal till hemtjänst och äldreomsorg. Kommer detta att bli ett lagkrav?

– Bakgrundskontroller är en viktig fråga, äldre måste känna sig trygga med personalen inom äldreomsorgen. Det är ingen garanti att ett brott inte kommer begås bara för att man gör ett registerutdrag, men det är viktigt att vi skyddar de som har behov av stöd, i hög utsträckning i sina egna hem. Jag är villig att se över möjligheten med registerutdrag även inom LSS och äldreomsorgen på motsvarande sätt som finns inom skolor och förskolor, men får återkomma i frågan. ■

14 miljoner kronor till utvecklingsprojekt inom demensområdet

Den 31 januari presenterade socialdepartementet en satsning på att stötta ett flertal aktörer för att ta vara på och sprida kunskap om demenssjukdomar till de som fått en diagnos, till anhöriga och till medarbetare.

Regeringen beviljar Svenskt Demenscentrum fem miljoner kronor, de två nationella kvalitetsregistren inom demensområdet totalt sex miljoner kronor samt Nationellt kompetenscentrum för anhöriga tre miljoner kronor. Demensförbundets ordförande kommer att ingå i styrgruppen för projektet NKA webinarierierie om att vara anhörig till person med demenssjukdom.

Pengarna ska gå till att genomföra projekt som ska öka kvaliteten och ge en mer jämlik vård och omsorg för personer med kognitiv sjukdom, såsom demenssjukdom, samt att stötta anhöriga.

KÄLLA: Socialdepartementet

Köpingsmodellen höjer kunskapsnivån inom kommunens demensomsorg

Köpingsmodellen är en utbildning som bygger på att ge personal inom demensomsorgen kunskap och verktyg att kunna utveckla det personcentrerade arbetet på sin arbetsplats. Det handlar helt enkelt om att ge ökad livskvalitet, både för demenssjuka och anhöriga.

Vi fick ett tips från Köping, om kommunens kognitionsteam som startat något som blivit känt som Köpingsmodellen. Här får all personal som på något sätt arbetar med demenssjuka i kommunen utbildning vid två tillfällen.

TEXT: ANDERS POST | FOTO: ADOBESTOCK

Kimmo Viljamaa är Silviautbildad arbetsterapeut och verksam inom Köpings kognitionsteam.

Jag ringde upp Kimmo Viljamaa som är arbetsterapeut med specialistkompetens och ingår i Köpings kognitionsteam, tillsammans med specialistsjuksköterskan Linda Jakobsson som även är demenssamordnare. Båda är Silviautbildade inom respektive yrke. Den så kallade Köpingsmodellen bygger på Demenscentrums utbildning Stjärnmärkt, som vänder sig till personal inom demensomsorgen. När 80 procent av personalen på en arbetsplats gått utbildningen, så får man kalla den Stjärnmärkt. I konceptet ingår även webb utbildning.

– När 80 procent av personalen på

ett boende gått vår utbildning får de ett intyg på att de gått Köpingsmodellen, berättar Kimmo.

När Linda Jakobsson arbetade med att utveckla Köpingsmodellen fick hon klartecken att använda grunderna i Demenscentrums koncept.

Meningen är att Köpingsmodellen ska uppdateras vart tredje år. Starten var 2017, men sedan kom pandemin emellan.

– I Köpingsmodellen arbetar vi med två delar, berättar Kimmo. Först ska deltagarna göra Demenscentrums webb utbildning. Sedan är de välkomna att delta i vår utbildning,

som bland annat vänder sig till särskilda boenden, dagverksamheter, hemtjänst, enhetschefer och rehab. Syftet är att ge personalen kunskap och verktyg för att kunna utveckla det personcentrerade arbetet på sina respektive arbetsplatser. Vi går bland annat igenom de kognitiva sjukdomarna, miljö, måltidsmiljö, bemötande, personcentrerad vård och teamarbete. Det vi arbetar med nu under 2024 är BPSD (beteendemässiga och psykiska symtom vid demens), exempelvis hallucinationer, vanföreställningar, sömnstörningar som kan resultera i minskad livskvalitet.

I utbildningen tar vi fram olika case hämtade ur verkligheten som deltagarna får diskutera gruppvis. Exempel kan vara att Kalle som är demenssjuk är orolig och aggressiv, hur kan vi göra så att han mår bättre? Grupperna diskuterar detta och redovisar sedan övriga grupper vad man kommit fram till.

Kan du säga något om vad Köpingsmodellens utbildningar resulterar i för demenssjuka och anhöriga?

– En mer kvalitativ demensvård, skulle jag vilja säga, och vikten av att involvera anhöriga. Köpingsmodellen bygger på de fyra hörnstenarna: symtom lindring, teamarbete, kommunikation och närståendestöd. ■

Demensvård eller vanvård i Dalarna

Brist på kompetent personal, språksvårigheter och anhörigas kamp för att få rätt vård. I en serie inslag under hösten och vintern riktade P4 Dalarna fokus på demensvården i regionen. Till sin hjälp har man haft Demensförbundets föreningar i Dalarna.

TEXT: ANDERS POST | FOTO: ADOBESTOCK

P4 Dalarna har gjort en genomlysning av hur demensvården i Dalarna fungerar – eller rättare sagt inte fungerar. För det är stora brister som kommer fram. Demensförbundets lokalföreningar i Dalarna har bidragit med sina synpunkter och erfarenheter av demensvården i regionen inför granskningen.

Det är främst två privata äldreboenden i Mora, Tomtebogården och Ekbackens äldreboende, som P4 Dalarna granskat och avslöjat grava brister i vården av äldre.

Personal och anhöriga vittnar om vanvård på dessa boenden. Många av de äldre har inte duschat på flera månader, någon har fått stanna i sängen i flera dygn och fått liggsår av intorkad avföring. Anställda bränner ut sig för att kunna ge vård, och är livrädda för att deras namn ska komma fram till ledningen.

Men det är inte bara problem med redan etablerade vård- och omsorgsboenden. Okunskap om demenssjukas behov verkar vara påtaglig även vid planering av nya boenden.

Laila Eriksson är förbundskonsulent på Demensförbundet. Hon berättar för P4 Dalarna att hon blev chockad när hon fick se planlösningen för demensavdelningen på äldreboendet Bäckaskog i Vansbro som snart är inflyttningsklart. Laila Eriksson tillsammans med Vansbro demensförening riktar skarp kritik mot demensavdelningens öppna planlösning.

– Hemskt var min första reaktion, berättar Laila Eriksson, som själv har 30 års erfarenhet inom demensvården. I programavsnittet tittar hon tillsammans med P4- reportern på ritningarna över Bäckaskogs demensavdelning.

– Allt är öppet, det finns inga möjligheter att skärma av och sitta i mindre grupper, vilket är ett måste för demenssjuka som ofta är oroliga. Här har man byggt för att passa alla på boendet. Det borde ha gjorts tvärtom – om man bygger för demenssjuka så passar det för alla.

Granskningen som gjorts i ett antal programinslag blev så uppmärksammade att P4 Dalarna bjöd in Demensförbundets ordförande Liselotte Björk och Äldre och socialförsäkringsminister Anna Tenje till ett samtal om demensvården i ett nationellt perspektiv.

Första frågan gick till Liselotte Björk om hon känner igen det som tas upp i granskningen?

– Ja tyvärr, det är mycket som inte fungerar. Vi ser lik-

nande missförhållanden på flera platser i landet. Främst är personalen otillräcklig och det saknas kompetens. Det talas på något ställe i inslagen om guldkant och värdigt liv, men där är vi inte än. Till och med det absolut mest basala saknas. Och då talar vi helt enkelt om de boendes överlevnad.

Vad är Anna Tenjes övergripande bild av svensk demensvård?

– Det ser väldigt olika ut över landet, där demenssjuk och anhörig på många ställen inte möts av likvärdig vård och stöd. Det har varit en prioriterad fråga för regeringen att jobba för ökad kvalitet och kompetens. Vi har vidtagit flera åtgärder för att stödja och stärka Sveriges 290 kommuner. Jag vill uppmana alla berörda att nyttja Äldreomsorgslyftet där regeringen tillskjutit 1,7 miljarder under tre år för att satsa på att höja kompetensen, och ta till sig kunskap hos de kommuner som kommit långt i det här arbetet. Vi har även givit Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en ny demensstrategi för att få en mer likvärdig demensvård i hela landet.

– Ja det är bra, men vi behöver inte fler lagar och styrdokument, säger Liselotte Björk. Använd och följ det som redan finns. Men det måste till ett ledarskap som kan styra upp och använda de dokument som finns. Vi inom Demensförbundet vill se verkstad, att det blir handling, inte bara utredningar som slutar som hyllvärmare.

Liselotte Björk betonar vikten av att synpunkter och klagomål tas på allvar. Demensförbundets föreningar runt om i landet är ofta de som påtalar och fungerar som anhörigas kanal när demensomsorgen inte fungerar i kommunen. Det är så man kan få till förändringar.

Om vi går tillbaka till missförhållandena på äldreboendena i Dalarna så har klagomål och kritik resulterat i att Mora kommun den 30 januari meddelade att socialnämnden, under ett extrainkallat sammanträde, beslutat att säga upp avtalet med Förenade care, som drev de kritiserade boendena, och att de kommer att övergå i kommunal drift den 1 maj 2024. ■

Äldre och socialförsäkringsminister Anna Tenje och Demensförbundets ordförande Liselotte Björk i P4 Dalarnas studio.

AI ska förutse demenssjukdom

En unik satsning som kombinerar artificiell intelligens, blodprov och digitala kognitiva tester för att förutse och upptäcka patienter i primärvården med tidiga tecken på demenssjukdom har tilldelats 7,4 miljoner kronor av Vetenskapsrådet. Enligt docent Axel Carlsson vid Akademiskt primärvårdscentrum förväntas forskningen skapa betydande fördelar för både patienter, vården och samhället i stort.

TEXT: MARTIN KÄLLSTRÖM | BILD: ADOBESTOCK

Tidig upptäckt av demenssjukdomar är avgörande för förbättrad vård och potentiella besparingar. Det möjliggör även en bättre användning av nya effektiva läkemedel.

– Vi ska utveckla smarta verktyg – som AI-driven modell, blodtester och digitala tester för att tidigt förstå, förebygga och hantera demens, inklusive alzheimer redan i primärvården, säger Axel Carlsson, docent vid Akademiskt primärvårdscentrum som leder projektet.

Forskningsprojektet har tilldelats 7,4 miljoner kronor från Vetenskapsrådet och ska förena registerdata, kliniska studier och AI-teknik för att förbättra tidig upptäckt, diagnos och förebyggande behandling av demenssjukdomar i primärvården.

Projektet görs i samarbete med en rad olika experter och forskare från Akademiskt primärvårdscentrum och Karolinska Institutet, som epidemiologer, geriatriker, specialister i allmänmedicin, distriktssköterskor, biomarkörsexperter samt hälsoekonomer.

– Målet är att identifiera individer som bör genomgå

ytterligare undersökningar samt ge stöd för preventiva åtgärder och rådgivning. På längre sikt förväntar vi oss att de insatser vi genomför leder till en minskad risk för att personer med mild kognitiv nedsättning drabbas av demens eller Alzheimers sjukdom, vilket kan medföra betydande fördelar för både individens hälsa och för hälso- och sjukvården samt samhället i stort, säger Axel Carlsson. ■

Axel Carlsson, docent och projektledare.

Alzheimermedicin kan minska risken att dö hos personer med tidigare hjärtinfarkt

En ny studie från Karolinska Institutet visar att en vanlig behandling vid Alzheimers sjukdom även verkar kunna minska risken att dö hos patienter som tidigare har haft en hjärtinfarkt. Läkemedelsgruppen, som kallas kolinesterashämmare, förbättrar de kognitiva funktionerna genom att öka nivåerna av en signalsubstans i hjärnan som är inblandad i minne och tänkande.

TEXT: MARTIN KÄLLSTRÖM | FOTO: ADOBESTOCK

Forskarna har analyserat data från mer än 3000 patienter som hade haft en hjärtinfarkt innan de fick diagnosen Alzheimers sjukdom eller blandad demens. De jämförde sedan patienter som fick kolinesterashämmare med patienter som inte fick läkemedlet och tog hänsyn till andra faktorer som kan påverka resultaten, som till exempel ålder, kön, andra sjukdomar och mediciner.

De fann att patienter som tog kolinesterashämmare hade en 19 procent lägre risk att dö oavsett orsak än de som inte tog läkemedlet. Dessutom var risken för död lägre ju högre dos av läkemedlet som patienterna fick. Studien har publicerats i tidskriften *European Heart Journal – Cardiovascular Pharmacotherapy*. ■

Maria Eriksdöter, professor/överläkare Karolinska Institutet.
Foto: Ulf Sirborn.

Demensfondens stipendiat söker svar: **Vad påverkar hälsan och livs- kvaliteten på säbo?**

Håkan Bäckman. Foto: privat

Håkan Bäckman är doktorand vid Institutionen för omvårdnad på Umeå universitet och en av Demensfondens stipendiater. I sitt arbete undersöker han äldre personers hälsa och livskvalitet inom särskilt boende – ett forskningsarbete som möjliggörs med bidrag från Demensförbundets insamlingsstiftelse Demensfonden.

TEXT: MARTIN KÄLLSTRÖM | FOTO: SCANDINAV

Hur mår egentligen våra äldre på landets särskilda boenden? Går det att se några trender över tid?

Tidigare forskning har visat att de vanligaste hoten mot de äldres hälsa och livskvalitet är den höga förekomsten av kognitiv funktionsnedsättning, smärta och neuropsykiatriska symptom samt nedsatt ADL-förmåga vilka ofta utgör skälet till att man flyttat in till särskilt boende för äldre från första början. Detta betyder att flytta in på ett särskilt boende som en sjuk och skör person i sig innebär en risk för lägre livskvalitet. En påtaglig trend är just den ökande andelen äldre människor. Denna demografiska förändring innebär en utmaning när det gäller att tillhandahålla tillräckligt med resurser och personal för att kunna möta de ökande behoven och samtidigt kunna skapa en meningsfull och värdig vardag för de äldre personerna som bor där.

Vad går din forskning ut på?

Min forskning fokuserar på att studera äldre personers upplevelser om hälsa och livskvalitet, och även att undersöka hur vårdpersonalens arbetsförhållanden, personcentrerad vård och ledarskap påverkar dessa aspekter. Studien

omfattar både intervju- och enkätdata från personal och äldre personer i ett flertal kommuner.

Resultaten från denna forskning hoppas jag kommer kunna vara en värdefull resurs för chefer och beslutsfattare inom äldreomsorgen. Genom att identifiera vilka faktorer som påverkar äldre personers hälsa och livskvalitet vill jag bidra till att forma framtida lösningar för att bättre möta de äldre personernas behov.

Vad innebär stödet från Demensfonden för ditt forskningsarbete?

Stödet från Demensfonden utgör en ovärderlig och grundläggande komponent för mitt forskningsarbete. Genom detta möjliggörs det att vi kan fördjupa oss i ämnet och skapa en meningsfull inverkan på demensrelaterade frågor. Demensfondens bidrag innebär inte bara ekonomiskt stöd utan även ett viktigt erkännande och stöd från en respekterad institution inom området. Det ger mig möjlighet att utforska, analysera och sprida kunskap som förhoppningsvis kommer att bidra till en ökad förståelse och förbättring av livskvaliteten för dem som lever med demenssjukdom. ■

Padideh Kamali-Zare prisas för nytt sätt att förutspå demens

Padideh Kamali-Zare, VD och grundare till bioteknikföretaget Darmiyan har tilldelats KTH Innovation Award 2023 för sitt patent att upptäcka Alzheimers i den tidiga fasen. Pristagaren fick upp ögonen för Alzheimers sjukdom redan i tonåren eftersom hennes mormor drabbades av Alzheimers sjukdom.

TEXT: MARTIN KÄLLSTRÖM | FOTO: PRIVAT

Padideh Kamali-Zare har genom sitt företag Darmiyan tagit fram tekniken ”BrainSee” – ett virtuellt mikroskop som lyser upp hjärnvävnadsmikrostruktur. Hjärnanalysen visar hur stor risken är att få en hjärnsjukdom. Risken värderas på en poängskala, får man ett lågt resultat är sannolikheten att drabbas låg. Ett högt resultat på poängskalan innebär att risken är hög för att drabbas av Alzheimers sjukdom. Att tidigt hitta personer som har en hjärnsjukdom kan hjälpa till att diagnosticera mycket tidigare. Darmiyan väntar nu på att BrainSee ska godkännas av det amerikanska läkemedelsverket FDA.

Priskommittén skriver i sin motivering: ”Mottagaren av KTH Innovation Award 2023 tar sig an en av vår tids

största hälsoutmaningar: demens. Att se sin mormor drabbas av Alzheimers sjukdom tände en gnista som tog henne genom studier och forskning inom Biologisk Fysik vid KTH till att grunda och bygga ett företag som utvecklar banbrytande lösningar för tidig upptäckt av neurodegenerativ sjukdom. Hennes arbete håller på att bli en viktig pusselbit i kampen mot demens.”

Medlemmarna i priskommittén 2023 var KTH:s rektor Anders Söderholm, investeraren Klaus Hommels, affärsängeln Jane Walerud, KTH-professor Stefan Ståhl och 2022 års mottagare Janne Wallenius. Priset finansieras av Mathias Uhlén, professor på KTH och Spotifys grundare, Daniel Ek. ■

EU-beslut väntas för Bioarctics Alzheimersbehandling

Europeiska läkemedelsmyndigheten EMA:s vetenskapliga rådgivande grupp kommer att diskutera ansökan om marknadsgodkännande för Bioarctics Alzheimersbehandling lecanemab. Det framgår av ett pressmeddelande.

TEXT: MARTIN KÄLLSTRÖM

EMA:s vetenskapliga rådgivande grupp (SAG) sammankallas på begäran av kommittén för läkemedel av humant bruk (CHMP) för att ge oberoende råd om vetenskapliga

eller tekniska frågor kring produkter som utvärderas av CHMP eller andra vetenskapliga frågor som är relevanta för deras arbete, går det att läsa i pressmeddelandet. SAG väntas sammanträda under första kvartalet 2024.

Eisai förväntar sig att Europeiska kommissionens beslut om marknadsgodkännande av lecanemab kommer under andra kvartalet 2024, förutsatt att CHMP:s yttrande mottagits senast den 31 mars 2024, efter diskussionen inom SAG. ■

HATTPARAD OCH ANHÖRIGCAFÉ I HÄSSLEHOLM

Demensföreningen Hässleholms hattparad har blivit en tradition under hösten. En härlig fest med levande musik och alla deltagare klädda i festliga, fantasifulla hattar.

Vi var cirka 50 deltagare och glädjen stod högt i tak med musik från en lokal orkester med 50-talsstuk, som även lockade till dans. Soppa med snittar serverades.

Julfesten i december var en avslutning på det gångna året och den inleddes med servering av glögg och kakor. Elever från musikskolan underhöll med vackra julsånger och föreningen serverade jullandgång följt av ris à la Malta,

kaffe och kakor. Alla hade med sig en julklapp och träffen avslutades med att tomten såg till att vi bytte julklappar med varandra. Ordförande Lisen Ekdahl informerade som vanligt vad som är planerat under kommande år.

Första träffen under det nya året var i januari och inleddes med parentation. Därefter underhållning med underbara och skönsjungande Vanessa Sundblad.

Under hela hösten och vintern har föreningen arrangerat anhörigcafé varje månad samt stickcafé varje vecka.

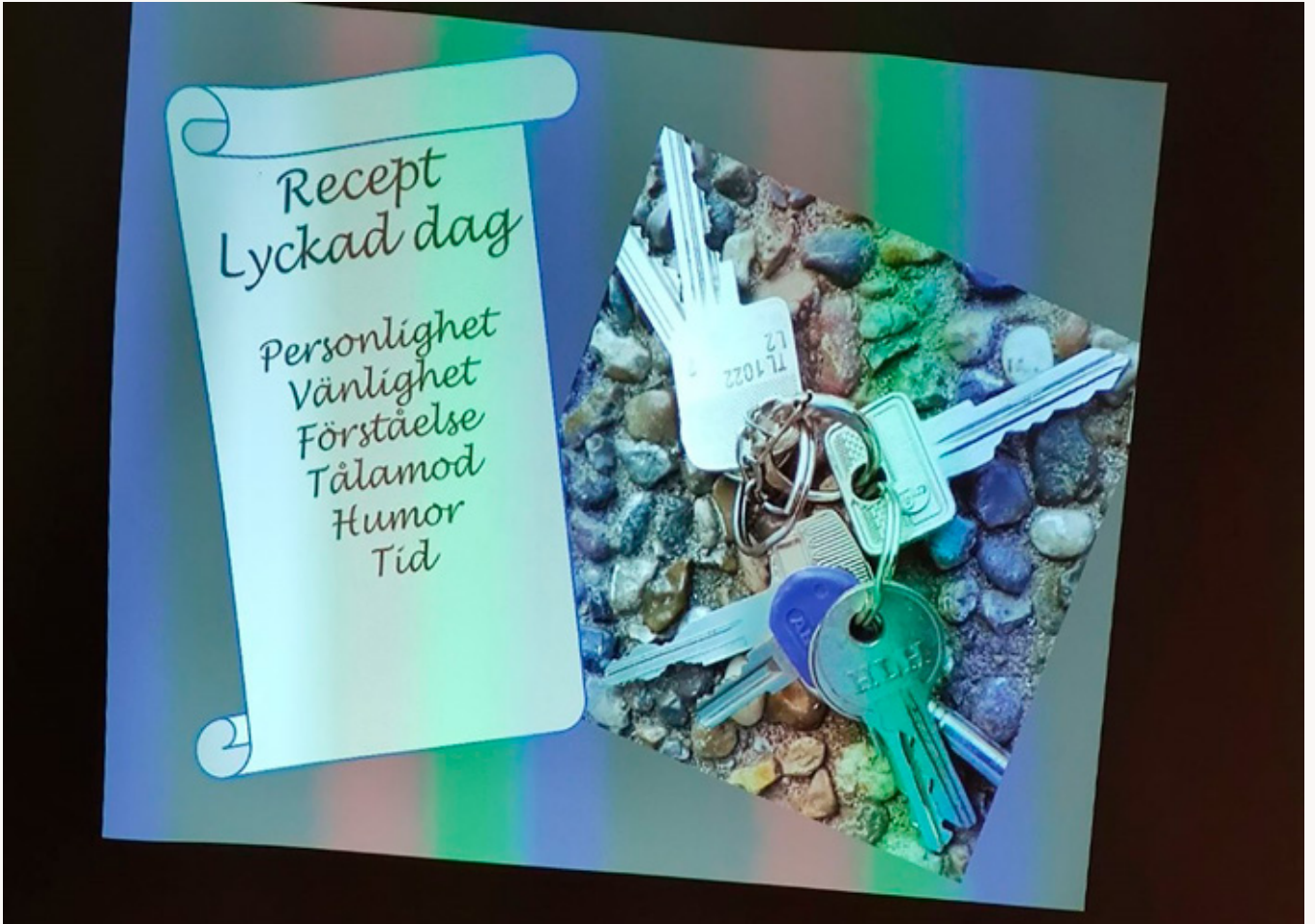
Text och foto: Jan-Erik Ekdahl

MEDLEMSTRÄFF HOS DEMENSFÖRENINGEN I ÄLMHULT

Nyligen samlades medlemmar ur Demensföreningen i Haganäsparken för höstupptakt genom att grilla, gå tipsrunda och prata om föreningens verksamhet. Ordförande Eva Gutierrez Skoglund hälsade välkommen och man startade med att gå tipsrunda. Den vanns av Inger Giselsson med Inger Fick på andra plats och Mariella Gärdek blev trea. Sedan grillades det korv som avnjöts i det vackra vädret. Så blev det fika och diskussion kring Elin Eliassons kontakter med Älmhults kommun gällande förslag till vidareutbildning för vårdanställda. Avslutningsvis informerade Eva om kommande aktiviteter, närmast att uppmärksamma var Alzheimerdagen 21 september.

ÖLANDS DEMENSFÖRENING SUMMERAR 2023 -ETT DIGERT PROGRAM MED STORT ENGAGEMANG

Under 2023 har demensföreningen bjudit in till informationsträffar för anhöriga och andra intresserade. Det har varit välbesökta träffar.

Först ut i april var träffen i Källa på norra Öland. Nästa tillfälle var i Borgholm i oktober, och därefter i november i Mörbylånga. På så sätt har det blivit tackning över hela Öland.

Träffarna inleddes med att före detta demenssköterskan Ove Fransson, med hjälp av bilder och olika berättelser, talade om "Demensresan". Hur det kan vara för den drabbade och de anhöriga. Ove gav även ett recept på en lyckad dag: "Personlighet, vänlighet, förståelse, tålmod, humor och tid."

I Källa pratade Calle Johansson, Hälsans Hus, om vikten av att röra på sig i livets alla skeden.

I Borgholm deltog socialnämndens ordförande Joel Schafer och Maria Steen, som är ansvarig i demensfrågor i Borgholms kommun. Joel informerade om det nya demensboendet som är under byggnation.

I Mörbylånga berättade Lars Wideqvist om livet med sin hustru Alzheimersjukdom, en gripande berättelse.

På träffarna har representanter från Mörbylånga Demensteam varit med. Deras mål är att bli Sveriges bästa demensteam. Alla träffar har avslutats med kaffe

och underhållning av Cristoffer Escoz som spelade, sjöng och imiterade.

Under året har också Alzheimerdagen uppmärksamats. Vi träffades på Äppelvägens äldreboende i Mörbylånga kommun. Här var det musikunderhållning med dans, kaffe, lotterier och promenad. Solen sken och ett 70-tal intresserade hade slutit upp.

I samband med detta firade Ölands Demensförening 30 år. Ordförande Karin Fredriksson passade på att ge en kort historik om föreningen. Blommor överlämnades från Mörbylånga kommun samt från Stina-Clara Hjulstrom, som i många år haft ett stort engagemang för demenssjuka, både lokalt och på nationell nivå.

Målet för Ölands Demensförening är att få till ett bra samarbete genom utbyte av erfarenheter och kunskap mellan Borgholm och Mörbylånga kommun.

Demensföreningen har deltagit i Äldreveckan i Borgholms kommun. Representanter från Demensföreningen finns med i kommunernas KPR, det kommunala pensionsrådet.

Under året har det hållits ett antal styrelsemöten och det känns som om det finns ett stort intresse och engagemang inför framtiden.

Inger Gunnarsson och Ann-Lorraine Axelsson

FÖRELÄSNING OM KOGNITIVA/DEMENS SJUKDOMAR

Hudiksvallsortens Demensförening anordnade två föreläsningar den 15 februari. Den första på eftermiddagen i Bromangymnasiets aula och den andra på restaurang Patricia. Totalt deltog 220 personer. Det var Sibylle Mayer Standar, överläkare och geriatriker på minnesmottagningen hos Regionens sjukhus i Hudiksvall och numera Dellbo, som föreläste om olika kognitiva sjukdomar.

Sibylle började med att beskriva hur hjärnans nervceller fungerar och vad som sedan händer när man drabbas av t ex Alzheimer. Hon tog även upp Parkinsons och Lewy Body diagnoserna. För att fastställa en diagnos görs först en basutredning. Därefter sätts en medicinsk behandling in och för den viktiga vårdkedjan svarar ett demensteam.

Olika exempel och bilder som Sibylle visade kompletterade föreläsningen. Specialistundersökningar är aktuella på framför allt yngre personer. Positivt är att det finns många bra bromsmediciner och fler forskas fram hela tiden. Sibylle presenterade Regionens utdelning av "Min pärm" till alla när diagnosen fastställts. I pärmens åtta olika avsnitt skrivs det in både viktiga kontaktuppgifter, planer, praktiska råd och personliga önskemål mm. Hon betonade att det viktiga är att bemöta varje drabbad person och anhöriga med respekt och stöd, anpassa aktiviteter och låta "Varje dag bli en bra dag".

Efter en fruktstund fortsatte Sibylle med att ta upp att det är viktigt att varje person får den hjälp som just han/hon behöver. Hon tog upp olika tips i vardagen som är positiva att pröva t ex Mia Kivipelto's femfingermodell, musik mm.

Sibylle Mayer Standar, överläkare och geriatriker, föreläste om olika kognitiva sjukdomar.

Under frågestunden kom det många frågor och åhörarna fick klart besked om att ännu har inget besked kommit från Hudiksvalls kommun om att återinrätta ett demensteam (upphörde i maj-23).

Ordförande Birgitta Lönnberg tackade Sibylle samt önskade henne lycka till i det fortsatta arbetet. Av åhörarna fick hon en varm applåd som tack för en intressant och lärorik dag.

Maj-Britt Norlander, Hudiksvallsortens Demensförening

Demensförbundet: Inför en kognitiv gräddfil för äldre på akuten!

TEXT: MARTIN KÄLLSTRÖM | FOTO: PRIVAT

De sjukaste äldre ska få komma in i ett "kognitivt rum" på akuten och undersökas omgående. Det var ett av budskapet från Demensförbundets ordförande Liselotte Björk och Karin Sparring Björkstén från Svensk förening för äldrepsykiatri under en välbesökt föreläsning på Akutsjuksköterskedagarna i Stockholm i februari.

Enligt svensk lag ska den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ges företräde till vården. Att så inte är alltid är fallet visar åtskilliga exempel från akutsjukvården där multisjuka äldre med kognitiv svikt sällan prioriteras.

Demensförbundets ordförande Liselotte Björk pekade på flera brister som behöver åtgärdas. Tillsammans med Karin Sparring Björkstén från Svensk förening för äldrepsykiatri argumenterade hon för att akutmottagningarna måste införa en "kognitiv gräddfil".

– På sjukhuset ska patienten komma in direkt i ett rum på akuten som är anpassat för att underlätta vid

kognitiva svårigheter och undersökas omgående. Om patienten efter bedömning behöver stanna på sjukhus ska vårdplats ordnas direkt.

Liselotte Björk var tydlig med vad som krävs för att uppfylla vad som står i lagen:

– Regionerna behöver tilldela SÄBO tillräckliga läkarresurser så att en noggrann bedömning kan göras på plats tillsammans med personal och anhöriga som känner personen. Kommunerna måste förbättra personalsituationen på SÄBO genom högre bemanning, mer internutbildning och svenskundervisning till alla som behöver. ■

Validationens grundare Naomi Feil har gått bort

TEXT: ANDERS POST

Den amerikanska socialarbetaren Naomi Feil somnade in den 24 december i sitt hem i Texas 91 år gammal. Feil var en föregångare inom demensvården och introducerade Validation, en metod som härstammar från humanistisk psykologi, och handlar om hur man kommunicerar med personer i de senare stadierna av demenssjukdom.

Anhöriga och vårdpersonal ser ofta som sin uppgift att återföra en person med demens till verkligheten. Alltså inte låta den sjuka vara i sin värld exempelvis tillbaka i barndomshemmet. Naomi Feil hade en annan strategi. Som socialarbetare på äldreboenden motstod hon impulsen att dra tillbaka desorienterade människor till nuet och verkligheten. Istället försökte hon komma in i deras verklighet och bekräfta deras känslor av bland annat ilska och sorg, men även glädje. Hon fann att de ofta var mer tillfreds efteråt.

På 1960- och 1970-talen tog Feil fram vad hon kallade valideringsmetoden för demensvård. Hon skrev böcker, ledde workshops och etablerade 24 valideringsutbildningscenter i 14 länder.

"Feils metod har blivit grundläggande för det som nu kallas personcentrerad demensvård, som fokuserar på att

upptäcka individuella behov och bevara värdighet snarare än att följa standardrutiner", säger Sam Fazio, senior chef för Alzheimers Association. "I en sådan omsorg möter man den som har en demenssjukdom utifrån deras tolkning och förståelse av verkligheten, istället för att förvänta sig att de ska möta oss i vår verklighet när de inte längre kan göra det." ■

Så här definierar Svenskt Demenscentrum validation:

Validation är att erkänna en persons känslor som sanna, att det är en personlig syn på världen. Detta gör vi genom att vara lyhörda och bekräfta uttryck och känslor. Att ge stöd i personens "verklighet" möjliggör att vi hjälper personen att kanalisera och uttrycka det hon behöver få sagt i livets sista skede.

Gå gärna in på Demensförbundets youtube kanal. Där finns en film som utgår från Validationsmetoden – "att nå samförstånd när vi inte har samma verklighet".

Årets Mänskliga rättigheter-diplom gick till Roslagens demensförening

På bilden: Bo Bergquist, FN-föreningen. Evi-Britt Björck och Solbritt Öjemyr, Roslagens Demensförening.

TEXT: ANDERS POST | FOTO: PRIVAT

Roslagens demensförening har 115 medlemmar där Evi-Britt Björck är ordförande.

Berätta om er förening, vad har ni för verksamhet?

– Vi brukar samlas för ett antal föreläsningar på våren och hösten, och någon resa på sommaren. Så blir det lite olika fester och grillaftnar. Så jag tycker nog att vi är rätt aktiva.

Vad är på gång framöver?

– Vi har startat upp något som vi kallar Just nu. Det är Lotta Wikander som håller i det konceptet som handlar om att träffas parvis i samtalsgrupper, istället för att dela upp sjuka och anhöriga i olika grupper. Kommunen har ordnat med anhörigrupper, men det fungerar inte särskilt bra. Norrtälje var en föregångskommun i de här sammanhangen för femton år sedan, men så är det inte nu. Man har dessutom lagt ner minnesmottagningen, vilket vi i föreningen tycker är upprörande.

Så fick ni 2023 års MR diplom som Norrtälje FN-förening delar ut och där MR står för Mänskliga Rättigheter.

– Ja det var ju väldigt oväntat, berättar Evi-Britt. En dag i höstas ringde ordföranden i den lokala FN-föreningen och berättade att vi var nominerade till det här diplommet. Bara

att vara nominerad var ju väldigt glädjande, men att vi även fick diplommet var fantastiskt.

Diplomet har delats ut årligen sedan 2012 till ”en person, grupp, förening eller organisation som under flera år har arbetat för frågor som teoretiskt eller praktiskt har anknytning till eller direkt när det gäller mänskliga rättigheter.”

Så här löd motiveringen till demensföreningens diplom:

”Roslagens Demensförening tilldelas 2023 års MR-diplom av Norrtälje FN-förening för sitt arbete med att stödja personer med en demenssjukdom och deras anhöriga. Demensföreningen verkar för att personer med demenssjukdom ska bemötas med empati och respekt. Föreningen arbetar även för att den fysiska och sociala miljön kring individer anpassas efter behov och att de anhöriga bemöts med förståelse.”

Diplomet delades ut 7 december 2023. Förutom föreningens ordförande Evi-Britt Björck och några medlemmar, fanns även demensförbundets ordförande Liselotte Björk på plats för att gratulera vinnarna. Kvällen avslutades med kaffe, kunskapsutbyte och diskussion.

– Ja det blev en lång kväll med väldigt många intressanta samtal, säger Evi-Britt Björck. ■

EU-valet 2024:

Demensförbundet och Alzheimer Europe sätter press på politikerna

TEXT: MARTIN KÄLLSTRÖM

Inför valet till Europaparlamentet i juni lanserar Alzheimer Europe och Demensförbundet sin EU-valkampanj 2024 med syfte att göra demens till en prioriterad fråga för unionens beslutsfattare. Demensförbundet uppmanar nu sina medlemmar att engagera sig i kampanjen och skriva under en namnlista med krav på konkret handling.

Under de senaste åren har ett antal politiska åtaganden inom demensområdet inte uppfyllts, såväl på europeisk nivå som WHO:s globala handlingsplan. Demens har på många sätt blivit en nedprioriterad fråga – en sak som Alzheimer Europe och Demensförbundet vill ändra på.

Inför EU-valet i juni och den kommande mandatperioden 2024-2029 för Europeiska kommissionen, har Alzheimer Europe tillsammans med medlemsorganisationerna initierat en kampanj med tre bärande delar med målet att demens ska prioriteras som en politisk fråga:

- Helsingforsmanifestet – en lägesbeskrivning när det gäller demens i Europa med specifika krav på EU-kommissionens institutioner och nationella regeringar. Manifestet ligger till grund för Alzheimer Europes kampanjarbete under de kommande åren.
- Namnlista "Call to action" – en uppmaning från allmänheten till europeiska beslutsfattare att prioritera demens som en politisk fråga och genomföra åtgärderna i Helsingforsmanifestet. Alla är välkomna att skriva under listan via Alzheimer Europes webbplats.
- Demenslöftet 2024 – ett åtagande för politiker som kandiderar till valet till Europaparlamentet att skriva under, och lova sitt stöd för prioriteringar av demens inom områdena hälsa, forskning, funktionsrätt och anhörigstöd. Alla kandidater som ställer upp i valet till Europaparlamentet uppmanas att skriva under.

När kampanjen har avslutats kommer Demensförbundet att följa upp de svenska EU-parlamentariker som skrivit under Demenslöftet för att säkerställa att åtagandena omsätts i konkret handling.

– Det är absolut nödvändigt att beslutsfattare på både europeisk och nationell nivå vidtar åtgärder för att personer med demenssjukdom och deras anhöriga får det stöd de behöver. Det är också viktigt att forskningen får de medel som krävs för att vi ska kunna möta alla de utmaningar som demenssjukdomar innebär för vårt samhälle, säger Liselotte Björk, ordförande i Demensförbundet.

Vi uppmanar alla våra medlemmar att engagera sig i vår kampanj! Skriv under vår namnlista där vi uppmanar de svenska kandidaterna till Europaparlamentet att ta ställning för och stå bakom Demenslöftet 2024! ■

Skriv under namnlistan och påverka EU-politikerna!

Demensförbundet och Alzheimer Europe ber om ditt stöd för att uppmana Europeiska unionens ledare att prioritera demensfrågan under den kommande mandatperioden 2024-2029 och genomföra åtgärderna i Helsingforsmanifestet.

Gå in på länken eller använd QR-koden för att surfa in på webbsidan. Sätt ditt namn på listan och var med och påverka våra politiker!

Länk:

<https://www.alzheimer-europe.org/policy/campaign/alzheimer-europe-election-campaign-2024>

QR-kod:

Yngrenätverket expanderar med fokus på välmående och återhämtning

Demensförbundets yngrenätverk har blivit mycket uppskattat och kommer därför att utöka möjligheterna för medlemmarna att träffas.

TEXT: ANDERS POST | FOTO: SCANDINAV

Yngrenätverket riktar sig till dig som är under 67 år och partner till en person med demenssjukdom. Nätverket erbjuder stöd, råd och gemenskap och bjuder in till träffar några gånger per år.

– Det är stor skillnad att drabbas av demenssjukdom vid yngre år jämfört med de som är mycket äldre, säger Laila Eriksson som är förbundskonsulent tillsammans med Anette Svensson. Därmed har man också andra behov att ventilera som yngre. Inte sällan finns det fortfarande hemmavarande barn i familjen. Det betyder mycket för medlemmarna i nätverket att de kan träffas och utbyta erfarenheter, såväl fysiskt som på digitala mötesplatser.

Demensförbundets Yngrenätverk startade 2001 och i dagsläget har man runt 67 medlemmar över hela landet.

– I höstas kom vi igång även i norra Sverige och hade en nätverksträff i Luleå i oktober, berättar Laila Eriksson. Annars har det varit flest sammankomster i västra delen av

landet. I år har vi fokus på välmående och återhämtning. De aktiviteter vi gör ska stärka de anhöriga så att de orkar och mår bra utifrån vars och ens behov. Som anhörig får man sällan frågan ”hur mår du?” Allt fokus är på den som är sjuk. Men på nätverksträffen handlar det om mig och min situation som anhörig, vad kan jag göra för att stärka mig själv och må bra. Här får de anhöriga träffa andra i liknande situation, byta erfarenheter och få verktyg för att klara vardagen.

Laila berättar att man nu också vänder sig utåt för att informera om nätverket.

– Många vet inte att yngrenätverket finns, så vi går exempelvis ut till minnesmottagningar och vårdcentraler och hoppas nå fler som har behov av att träffas.

Var hittar man annars information om yngrenätverket?

Vill du veta mer? Välkommen att ta kontakt med Demensförbundets förbundskonsulenter: info@demensnatverket.se ■

Bli Demensvän! Att bli Demensvän är en enkel sak som gör stor skillnad. Det enda du behöver göra är att lära dig några enkla saker om demens och vara villig att hjälpa till om du ser att någon i din omgivning behöver hjälp. Läs mer på demensvan.se

90 SVENSK KONTROLL

Stöd forskningen om kognitiv sjukdom.

Swisha din gåva här ▶

Gå in via Swish-appen och skanna koden.

123 900 85 82

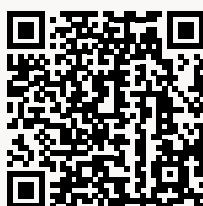

Demensfonden
– DEMENSFÖRBUNDETS INSAMLINGSSTIFTELSE

Bli medlem

Demensförbundet har närmare 9 000 medlemmar, spridda över hela Sverige i cirka 110 lokala demensföreningar.

Läs mer om vad ett medlemskap innebär:

Rådgivning

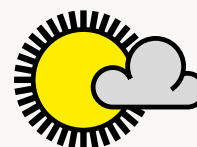
Telefonrådgivning: **010-175 50 56**

Rådgivning mail: radgivning@demensforbundet.se

Vi finns tillgängliga följande dagar och tider:
måndag-fredag 10-20, lördag 10-12.

Demensförbundet

Lundagatan 42 A 5 tr, 117 27 Stockholm
Tel 08-658 99 20
E-post: info@demensforbundet.se
Hemsida: www.demensforbundet.se
Facebook: facebook.com/demensforbundet
Pg 25 92 53-3
Bg 5502-8849

Demensförbundet

DEMENSFÖRBUNDETS LITTERATUR

Vår litteratur hjälper dig att förstå och stötta i den för många svåra situation som en demenssjukdom innebär. Vi har även bra material för dig som arbetar inom demensvården och som vill veta mer.

Hela vårt utbud hittar du i vår webbutik www.demensforbundet.se. Det går också bra att ringa oss för mer information om vår litteratur, telefon **08-658 99 20**.